

Ontwerpwedstrijd Oplossingen gezocht Acupunctuur voor het Groene Hart

Door: Rob Hartgers

Gepubliceerd: dinsdag 15 juli 2008 22:59

Update: dinsdag 15 juli 2008 23:03

Het Groene Hart wordt steeds minder groen. Jonge ontwerpers worden uitgedaagd om een oplossing te bedenken.

Projectontwikkelaars willen het Groene Hart redden – door nog meer woningen te bouwen. Dat klinkt op zijn minst verdacht, erkent Friso de Zeeuw, directeur Nieuwe Markten van Bouwfonds Property Development, hoogleraar aan de TU-Delft en bestuurslid van ontwikkelaarsclub Neprom. 'Maar die woningen komen er toch wel. Dat wil de overheid en dat wil de markt. Dan kun je maar beter zorgen dat er op een verantwoorde manier wordt gebouwd.'

Om dat doel te bevorderen heeft Bouwfonds een prijsvraag uitgeschreven voor jonge ontwerpers, zoals ruimtelijke ontwerpers, architecten, stedenbouwkundigen, planologen en kunstenaars. Onder het motto 'Good Red Super Green' moeten deelnemers concepten bedenken waarin het 'rood' (de bebouwing) het 'groen' een handje helpt. De competitie wordt in opdracht van Bouwfonds georganiseerd door het Nederlands Instituut voor Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting (Nirov).

Nirov-directeur Fred Schoorl benadrukt dat hij zich niet voor het karretje van de ontwikkelaars laat spannen: 'De maatschappelijke discussie over de verrommeling van het landelijk gebied concentreert zich voor een belangrijk deel op het Groene Hart. Daarom hebben wij dit onderwerp opgepakt.'

Verrommeling

Het Groene Hart is allang niet meer zo groen als in 1960, toen in de eerste Nota Ruimtelijke Ordening een beeld werd geschetst van de Randstad als stedelijk hoefijzer rondom een landelijke kern. Op een landkaart uit 1950 is het gebied tussen Amsterdam, Utrecht, Rotterdam, Den Haag en Leiden nog maagdelijk groen. Hier en daar een dorp, wat lintbebouwing langs de vaarten, en dat is het. Een kaart uit 2000 laat een ander beeld zien. Gouda, Alphen aan den Rijn en Woerden hebben flink bijgebouwd. De randsteden zijn uitgebreid richting het Groene Hart waardoor de grens tussen landelijk gebied en stad is vervaagd.

De Zeeuw toont een kaartje van een Groen Hart waarin het rood het groen domineert. 'Groene Hart 2030?' staat erboven. 'Je ziet de verrommeling als je door het gebied rijdt', stelt De Zeeuw. 'In de polders is nog harmonie tussen bebouwing en landelijk gebied, maar op veel andere punten is de bebouwing een vloek in het landschap.'

Schoorl: 'In het Groene Hart zie je de meest verschrikkelijke decors. Landschapsarchitect Adriaan Geuze noemde het terecht een 'slecht opgeruimd bureau'.'

Het Groene Hart met rust laten is geen optie, zegt Schoorl: 'Dan zakt het gebied door zijn hoeven. Stedelingen willen de ruimte gebruiken om te wonen en te recreëren. Om te voorkomen dat er niks overblijft van het Groene Hart moeten we bedenken hoe we met dit soort gebieden omgaan. De pest van het Groene Hart is dat er zonder enig plan gebouwd wordt.'

Volgens De Zeeuw ligt er 'een rode clusterbom' onder het gebied in de vorm van de vele bouwplannen van de Groene Hart-gemeenten. Als die allemaal worden uitgevoerd blijft er weinig ruimte over voor natuur of recreatie. De status van 'Nationaal Landschap', die het gebied in 2004 kreeg, is dan weinig meer dan een holle frase. De oplossing die de Neprom aandraagt klinkt eenvoudig: van de 30.000 woningen die volgens de bestemmingsplannen de komende jaren in het Groene Hart gebouwd mogen worden, moeten er 13.000 worden gereserveerd voor een 'rood-voor-groen' constructie. Dat betekent dat een deel van de winst uit de grondexploitatie of de verkoop van de woningen wordt geïnvesteerd in natuur.

Volgens eerder onderzoek van Het Nationaal Groenfonds en Bouwfonds zou een hectare bebouwing voldoende geld opleveren voor de duurzame ontwikkeling en beheer van 11 hectare natuur in het Groene Hart.

Gemiste kans

Het plan van de ontwikkelaars is niet overal met gejuich ontvangen. Vooral de drie Groene Hart-provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht reageerden lauwertjes. 'Een slapheid die zijn weerga niet kent', klaagt De Zeeuw. 'De provincies werken aan een gezamenlijke structuurvisie voor het Groene Hart, waarmee ze kunnen inhaken op onze ideeën. Het lijkt er helaas niet op dat ze dat doen.' Een gemiste kans, vindt ook Schoorl: 'Dit is de laatste mogelijkheid tot reanimatie van het Groene Hart. We kunnen de woningbouw gebruiken om te investeren in natuurontwikkeling en -beheer. De andere functies van het gebied, zoals landbouw en waterberging, leveren te weinig geld op. Daarmee houd je het Groene Hart niet in de touwen.'

Schoorl denkt dat de provincies en de gemeenten worden afgeschrikt door de grootschaligheid van het plan. Niet nodig, vindt hij: 'Het gaat om een verzameling van plannen voor kleinere locaties. Meer acupunctuur dan chirurgie.' Om de sceptici over de streep te trekken hebben Schoorl en De Zeeuw de hulp ingeschakeld van jonge ontwerpers. Met een concreet, uitvoerbaar plan voor een zorgvuldig uitgekozen locatie willen ze bewijzen dat 'Good Red' en 'Super Green' prima samengaan. De Zeeuw: 'Wij komen tenminste met ideeën.'